

Végjáték vagy új kezdet?

LUKÁCS LÁSZLÓ

Világunk gazdasági helyzetéről naponta készülnek új elemzések. Egymást érik az európai kultúra és a vallás mai helyzetéről szóló vizsgálatok is. Az egyház csupán egyike napjaink sokszereplős drámájának, amelyben a gazdasági válság mögött kevésbé fogható, ám talán még súlyosabb válságjelenségek bukkannak elő a kultúra, a vallás, az ember életében.

A legsötétebb jóslatok a hagyományos európai kultúra összeomlását vetítik elénk, s ehhez kapcsolják hozzá a vele szorosan összenőtt kereszténység hanyatlását is. Tény, hogy évszázados hagyományok, megdönthetetlennek tartott bizonyosságok foszlanak szét szemünk láttára. Egyre többen utasítják el a korábban természetesen tartott erkölcsi értékeket, sőt a közösség alapvető normáit is, s ehelyett egyéni érdekeikhez igazodó saját — és rugalmasan változtatható — „elveket” vagy gyakorlatot alakítanak ki. Nem kötődnek intézményes egyházhoz, maguk állítják össze hitrendszerüket, rituálisait, válogatva az egymással versengő vallási kínálatokból.

II. János Pál pápa meghirdette „Európa újra evangelizálásának” programját, amelyet utódja, XVI. Benedek pápa intézményes formában is folytatni kíván. Az első keresztény közösség Jeruzsálemből elindulva gyorsan átjutott Európába, majd fokozatosan egybenőtt annak életével szellemi, de társadalmi és kulturális szinten is. A népvándorlások kora után teljessé vált Európa evangelizációja, a középkori egyház már a hatalom helyzetéből vett részt Európa sorsának alakításában. A miszsiók az Újvilág fölfedezésével kaptak új lendületet.

Mára új helyzet állt elő: Európa vált missziós területté, amely emberségre nevelő, kultúrát is építő apostolokra vár, mint az első evangelizáció századaiban történt. Némelyek szomorkodnak az egyház társadalmi térvesztésén, a hívők számának csökkenésén, mások a szekularizálódott világra hárítják a felelősséget. Akadnak azonban — ahogy az említett két pápa is —, akik kihívást látnak mindebben: kegyelmi órát. Elgondolkoztató a négy éve elhunyt párizsi bíboros-érsek, Jean-Marie Lustiger meglepő kijelentése: „A kereszténység még gyerekcipőben jár Európában, virágzása csak most kezdődhet.” Remélhetjük, hogy az európai kultúra nem a végét járja, hanem gyökeresen átalakulva születik újjá, elhagyva mindazt, ami csupán korhoz kötött sallang, de újra fölfedezve mára tán feledésbe merült, de maradandó értékeit. Abban pedig biztosak lehetünk, hogy a kereszténység egy új korszak hajnalán áll: új lehetőséget kap arra, hogy az apostoli gyökerekből egy új, hitelesebb kereszténység fejlődjék ki forrongva alakuló világunkban. Az egyház így részt vehet az új Európa születésében, maga is újjászülve ezáltal.